

Dz. U. 1996 Nr 75 poz. 363

**UCHWAŁA
TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO**

z dnia 28 maja 1996 r.

Sygn. akt W. 8/95

w sprawie ustalenia powszechnie obowiązującej wykładni art. 105 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity z 1992 r. Dz.U. Nr 72, poz. 359 ze zmianami)

Trybunał Konstytucyjny w pełnym składzie:

Andrzej Zoll – przewodniczący
Zdzisław Czeszejko-Sochacki
Tomasz Dybowski
Lech Garlicki
Stefan J. Jaworski
Krzysztof Kolasiński
Wojciech Łączkowski – sprawozdawca
Ferdynand Rymarz
Jadwiga Skórzewska-Łosiak
Wojciech Sokolewicz
Janusz Trzeciński
Błażej Wierzbowski

po rozpoznaniu na posiedzeniach w dniach 21 i 28 maja 1996 r. w trybie art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (tekst jednolity z 1991 r. Dz.U. Nr 109, poz. 470; zm.: z 1993 r. Nr 47, poz. 213; z 1994 r. Nr 122, poz. 593; z 1995 r. Nr 13, poz. 59) wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich o ustalenie powszechnie obowiązującej wykładni art. 105 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity z 1992 r. Dz.U. Nr 72, poz. 359; zm.: z 1993 r. Nr 6, poz. 29, Nr 28, poz. 127, Nr

134, poz. 646; z 1994 r. Nr 80, poz. 369, Nr 121, poz. 591; z 1995 r. Nr 4, poz. 18, Nr 133, poz. 654) przez wyjaśnienie:

1a) czy użyte w art. 105 ust. 2 ustawy sformułowanie „na zarząd komisaryczny przechodzi prawo podejmowania decyzji we wszystkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie organom banku” oznacza przejście z mocy prawa na zarząd komisaryczny pełnego zakresu kompetencji, jaki przysługuje organom banku, których kompetencje stanowiące zostały zawieszone, w tym prawo odwołania rady banku i powołania nowej rady,

b) czy też kompetencje stanowiące tych organów przechodzą z mocy prawa na zarząd komisaryczny tylko w takim zakresie, jaki wynika ze sposobu wykonywania zarządu i przyjętych metod uzdrawiania banku, o których mowa w art. 105 ust. 3 pkt 1 i art. 105 ust. 4 ustawy;

2) czy dla skuteczności prawnej uchwał podejmowanych przez zarząd komisaryczny konieczne jest zachowanie rygoru proceduralnego przewidzianego przepisami kodeksu handlowego dla podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie akcjonariuszy (tam gdzie jest to możliwe) i czy w razie ich niezachowania akcjonariuszom banku przysługuje prawo wniesienia powództwa o unieważnienie uchwały na podstawie art. 413 kodeksu handlowego.

ustalił:

1. Art. 105 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity z 1992 r. Dz.U. Nr 72, poz. 359; zm.: z 1993 r. Nr. 6, poz. 29, Nr 28, poz. 127, Nr 134, poz. 646; z 1994 r. Nr 80, poz. 369, Nr 121, poz. 591 i z 1995 r. Nr. 4, poz. 18, Nr 133, poz. 654) oznacza przejście na zarząd komisaryczny prawa podejmowania decyzji we wszystkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie zarządowi banku i innym organom, których kompetencje stanowiące zostały zawieszone, w tym także w sprawach odwoływania i powoływania członków rady banku, jeżeli organom banku przysługuje taka kompetencja z mocy ustawy lub statutu.

2. W odniesieniu do decyzji zarządu komisarycznego banku w formie spółki akcyjnej zastrzeżonych przed ustanowieniem zarządu komisarycznego walnemu zgromadzeniu akcjonariuszy nie stosuje się przepisów kodeksu handlowego o podejmowaniu uchwał przez walne zgromadzenie akcjonariuszy oraz art. 413 kodeksu handlowego o zaskarżaniu tych uchwał, co nie pozbawia akcjonariuszy ochrony sądowej na innych podstawach prawnych.

Uzasadnienie:

I

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił o ustalenie powszechnie obowiązującej wykładni art. 105 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe (tekst jednolity z 1992 r. Dz.U. Nr 72, poz. 359 ze zmianami) przez wyjaśnienie:

1a) czy użyte w art. 105 ust. 2 ustawy sformułowanie, „na zarząd komisaryczny przechodzi prawo podejmowania decyzji we wszystkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie organom banku” oznacza przejście z mocy prawa na zarząd komisaryczny pełnego zakresu kompetencji, jaki przysługuje organom banku, których kompetencje stanowiące zostały zawieszone, w tym prawo odwołania rady banku i powołanie nowej rady,

b) czy też kompetencje stanowiące tych organów przechodzą z mocy prawa na zarząd komisaryczny tylko w takim zakresie, jaki wynika ze sposobu wykonywania zarządu i przyjętych metod uzdrawiania banku, o których mowa w art. 105 ust. 3 pkt 1 i art. 105 ust. 4 ustawy;

2) czy dla skuteczności prawnej uchwał podejmowanych przez zarząd komisaryczny konieczne jest zachowanie rygoru proceduralnego przewidzianego przepisami kodeksu handlowego dla podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie akcjonariuszy (tam gdzie jest to możliwe) i czy w razie ich niezachowania akcjonariuszom banku przysługuje prawo wniesienia powództwa o unieważnienie uchwały na podstawie art. 413 kodeksu handlowego. Art. 105 ust. 1 ustawy, przy spełnieniu któregoś ze wskazanych w nim warunków, daje prezesowi Narodowego Banku Polskiego możliwość ustanowienia dla banku zarządu komisarycznego w celu poprawy jego sytuacji ekonomiczno-finansowej.

Zdaniem wnioskodawcy (str. 4 wniosku) „podstawowe znaczenie ma interpretacja zakresu i rodzaju kompetencji, jakie przysługują zarządowi komisarycznemu...”. Wnioskodawca twierdzi, że możliwe do zaprezentowania są przynajmniej dwa główne stanowiska. Według jednego z nich w przypadku ustanowienia zarządu komisarycznego przechodzą na niego kompetencje wszystkich organów banku i do podejmowania decyzji we wszystkich sprawach. Taką sytuację określa się w doktrynie pojęciem „całkowitej substytucji komisarycznej”. Według drugiego, podzielanego przez wnioskodawcę, kompetencje stanowiące organów banku przechodzą na zarząd komisaryczny tylko w takim zakresie, jaki wynika ze sposobu wykonywania zarządu i przyjętych metod uzdrawiania banku, o których mowa w art. 105 ust. 3 pkt 1 i art. 105 ust. 4 ustawy. Za takim rozumieniem przedmiotowej kwestii przemawiają zdaniem RPO następujące argumenty:

- 1) jedynym organem banku ulegającym rozwiązaniu z mocy prawa po wprowadzeniu zarządu komisarycznego jest zarząd banku; pozostałe organy banku działają nadal, jednak zawieszone są ich kompetencje stanowiące,
- 2) rada banku jest adresatem sprawozdań o realizacji planu uzdrowienia składanych przez zarząd komisaryczny, co w intencji ustawodawcy miało stworzyć bankowi i jego akcjonariuszom możliwość zapoznania się z przebiegiem i wynikami sanacji banku,
- 3) powoływanie nowej rady w okresie wprowadzenia zarządu komisarycznego nie wydaje się być merytorycznie uzasadnione, a ponadto doprowadza do złamania ustawowych i statutowych reguł powoływania tego organu, który ma odzwierciedlać podmiotową strukturę kapitału akcyjnego,
- 4) odwołanie rady banku przez zarząd komisaryczny może uniemożliwić jej skorzystanie z uprawnień zawartego w art. 105 ust. 5 ustawy (zaskarżenie do sądu decyzji Prezesa NBP ustanawiającej zarząd komisaryczny).

Drugą kwestią, którą wnioskodawca poddaje wykładni Trybunału jest tryb podejmowania decyzji przez zarząd komisaryczny. Jego zdaniem występują w tym zakresie różne poglądy zarówno w doktrynie jak i w orzecznictwie. Wnioskodawca mimo przedstawionych wątpliwości widzi możliwość stosowania w tym przypadku przez analogię tych przepisów kodeksu handlowego, które dotyczą zasad i trybu podejmowania decyzji przez organy spółki które „zastępuje” zarząd komisaryczny.

Do wniosku RPO ustosunkował się prezes NBP. Jego zdaniem na zarząd komisaryczny przechodzą wszystkie kompetencje stanowiące organów banku. Ma to służyć skuteczności działania zarządu komisarycznego a także ograniczyć możliwość działania rady banku, która

w znacznym stopniu utrudnia działania sanujące. Prezes Narodowego Banku Polskiego wyraził swoją aprobatę dla uchwały SN z 22 lipca 1994 roku (*sygn. akt III CZP 92/94*). Powtórzył i poparł on pogląd SN wyrażony we wspomnianej uchwale: „że do uchwał (decyzji) zarządu komisarycznego, zastępujących uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy, musi być stosowany reżim prawny właściwy dla ich podejmowania i kontroli”. W końcowej części swego stanowiska prezes NBP przedstawia charakter prawny i zadania zarządu komisarycznego. Zwraca m.in. uwagę na to, iż w trudnej dla banku sytuacji, zdeponowane w nim oszczędności zasługują na szczególną ochronę, nawet kosztem ograniczenia praw akcjonariuszy, którzy mieli wcześniej możliwość skuteczniejszego wpłynięcia na działanie banku, a w szczególności na jego pewniejszą sytuację finansową. W Łódzkim Banku Rozwoju, na przykład kapitał akcyjny wynosił 28 mld starych złotych, natomiast zagrożone środki klientów stanowiły kwotę ok. 1,5 bln starych złotych. W sprawie zajął stanowisko także Prokurator Generalny. Podobnie jak prezes NBP, Prokurator Generalny utrzymuje, że analiza całego art. 105 prawa bankowego nie pozwala na ograniczenia kompetencji zarządu komisarycznego, o których mowa we wniosku RPO. Natomiast, jeśli chodzi o tryb podejmowania decyzji przez zarząd komisaryczny, Prokurator Generalny stwierdza, że należy – stosownie do przepisu art. 74 prawa bankowego – stosować przepisy kh o spółkach akcyjnych. W związku z tym, do decyzji zarządu komisarycznego zastępujących uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy, stosuje się reżim prawny właściwy dla ich podejmowania i kontroli przewidziany w kh. W razie niezachowania właściwego trybu postępowania przy podejmowaniu uchwał przez zarząd komisaryczny akcjonariusze banku – zdaniem Prokuratora Generalnego – mogą zaskarżyć takie uchwały do sądu w trybie art. 413 i art. 414 kh.

II

Trybunał Konstytucyjny ustalił powszechnie obowiązującą wykładnię art. 105 ustawy z 31 stycznia 1989 r. – Prawo bankowe odpowiadając na pytania Rzecznika Praw Obywatelskich w kolejności przedstawionej we wniosku.

1. Pierwszy problem podniesiony przez wnioskodawcę sprowadza się do pytania, czy kompetencje zarządu komisarycznego, o których mowa w art. 105 ust. 2 prawa bankowego,

ograniczone są do spraw określonych w art. 105 ust. 3 pkt 1 i art. 105 ust. 4 prawa bankowego.

Art. 105 ust. 2 prawa bankowego stanowi, że na zarząd komisaryczny przechodzi prawo podejmowania decyzji we wszystkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie organom banku, przy czym z dniem ustanowienia zarządu komisarycznego zarząd banku ulega rozwiązaniu, a kompetencje stanowiące innych organów banku są zawieszone. Natomiast ust. 3 pkt 1 tego artykułu nakłada na zarząd komisaryczny obowiązek opracowywania i uzgadniania z prezesem NBP programu uzdrowienia gospodarki banku, zapewnienia należytego jego wykonania oraz obowiązek informowania prezesa NBP i działające organy banku o wynikach realizacji programu. Wreszcie art. 105 ust. 4 stanowi, że prezes NBP ustanawiając zarząd komisaryczny szczegółowo określa jego zadania oraz terminy ich wykonania.

Trybunał najpierw rozważył argumenty, które RPO podniósł we wniosku analizując przytoczone wyżej przepisy. Wnioskodawca sugeruje, że kompetencje zarządu komisarycznego wyznaczone są zakresem postanowień zawartych w art. 105 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 prawa bankowego. Argumentacja, którą posługuje się Rzecznik Praw Obywatelskich zmierza przede wszystkim do wykazania, że zarząd komisaryczny nie ma prawa odwołania dotychczasowej rady banku i powołania nowej rady. Problem ten jest też istotą pierwszego pytania wnioskodawcy.

Powyższe twierdzenie uzasadniać może to, że na podstawie art. 105 ust. 2 prawa bankowego, jedynym organem banku, który ulega rozwiązaniu *ex lege* jest zarząd. Kompetencje stanowiące innych organów, w tym rady banku, są natomiast na czas trwania zarządu komisarycznego jedynie zawieszone. Pozwala to wnioskować, że w zakresie wykraczającym poza kompetencje stanowiące, owe „inne” organy banku nadal mogą działać. Dotyczy to także rady banku.

Dodatkowego argumentu świadczącego o tym, że organy banku, poza zarządem, mogą nadal działać dostarcza treść art. 105 ust. 3 pkt 1 prawa bankowego. Chodzi zwłaszcza o obowiązek informowania przez zarząd komisaryczny, nie rzadziej niż co trzy miesiące, „działających” organów banku o wynikach realizacji programu uzdrowienia gospodarki banku.

Postanowienia te potwierdzają zarówno istnienie i działanie takich organów, jak np. rady banku w zakresie wykraczającym poza kompetencje stanowiące, jak i prawo tych organów do poznania przebiegu i wyników prowadzonej sanacji banku.

Na tym tle powstaje pytanie, czy powyższe postanowienia uprawniają do sformułowania twierdzenia, że zarząd komisaryczny nie może odwołać rady banku i powołać na jej miejsce nową radę.

RPO reprezentuje pogląd, że powołanie – w okresie wprowadzonego zarządu komisarycznego – nowej rady banku zarówno z racji statusu prawnego tego organu, jak i skuteczności postępowania sanacyjnego nie jest uzasadnione przyczynami merytorycznymi, a ponadto doprowadza do złamania ustawowych i statutowych reguł powoływania tego organu, który zgodnie z postanowieniami art. 379 kodeksu handlowego odzwierciedla podmiotową strukturę kapitału akcyjnego. Może to – zdaniem wnioskodawcy – ograniczać prawa banku, a pośrednio i jego akcjonariuszy do kwestionowania decyzji prezesa NBP przez złożenie sprzeciwu do właściwego sądu gospodarczego na podstawie art. 105 ust. 5 prawa bankowego. Rozpatrując powyższy problem Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę na uchwałę Sądu Najwyższego z 22 lipca 1994 r. (*sygn. akt III CZP 92/94*), w której Sąd stwierdził, że zarząd komisaryczny ustanowiony w banku działającym w formie spółki akcyjnej jest uprawniony do podejmowania decyzji (uchwał) we wszystkich sprawach zastrzeżonych w przepisach ustawowych i statutowych na rzecz zarządu banku, rady banku i walnego zgromadzenia akcjonariuszy także wówczas, gdy w decyzji prezesa NBP o ustanowieniu zarządu komisarycznego nie zawarto wyraźnego upoważnienia do podejmowania tych decyzji (uchwał).

W uzasadnieniu powyższej uchwały Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że brak jest podstaw prawnych do ograniczenia kompetencji zarządu komisarycznego. Zarząd komisaryczny przejmuje wszystkie uprawnienia organów banku, w tym także walnego zgromadzenia. Sąd Najwyższy ponadto stwierdził, że z przepisu art. 105 ust. 4 prawa bankowego, na podstawie którego prezes NBP określa zadania zarządu komisarycznego oraz terminy ich wykonania, nie wynika ograniczenie kompetencji zarządu komisarycznego przyznanych na podstawie art. 105 ust. 2 prawa bankowego. Wolą ustawodawcy – zdaniem Sądu Najwyższego – jest przejęcie przez zarząd komisaryczny prawa podejmowania decyzji we wszystkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie dla organów banku.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że analiza całego art. 105 prawa bankowego nie pozwala na sformułowanie wniosku, że skoro z brzmienia ust. 2 tego artykułu wynika, iż jedynym organem banku, który ulega rozwiązaniu z mocy prawa jest zarząd banku, to zarząd komisaryczny nie jest władny odwołać rady banku. Odróżnić bowiem należy rozwiązanie zarządu banku, jako organu spółki, od odwołania członków rady banku i powołanie na ich

miejsce nowych. W tym drugim przypadku organ banku nie zostaje rozwiązany, lecz jedynie następuje wymiana jego składu osobowego.

Trybunał nie podzielił także argumentacji RPO rozwiniętej w uzasadnieniu wniosku, że powołanie nowej rady banku w okresie działania zarządu komisarycznego, doprowadza do złamania ustawowych i statutowych reguł powoływania tego organu, który – według Wnioskodawcy – zgodnie z postanowieniami art. 379 kodeksu handlowego odzwierciedlać ma podmiotową strukturę kapitału akcyjnego banku.

Należy zwrócić uwagę przede wszystkim na to, że bank, w przeciwieństwie do wielu innych podmiotów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych, jest osobą zaufania publicznego. Oznacza to m.in., że bezpieczeństwo lokat i wkładów stoi przed interesami właścicieli kapitału akcyjnego. Taki jest też cel postępowania uzdrawiającego określonego w rozdziale 10 prawa bankowego. Cel ten powinien dominować także w działaniach podejmowanych przez zarząd komisaryczny. Może to wywoływać potrzebę obniżania lub podwyższania kapitału akcyjnego banku, zmiany wartości akcji, a w związku z tym prowadzić także do przekształceń podmiotowej struktury kapitału akcyjnego. Temu właśnie mogłaby służyć m.in. zmiana składu osobowego rady banku dokonana na podstawie decyzji zarządu komisarycznego. Zmiana ta nie mogłaby nastąpić w wyniku uchwał walnego zgromadzenia akcjonariuszy, gdyż należy to do kompetencji stanowiących, w zakresie których organy banku *ex lege* są zawieszone (art. 105 ust. 2 prawa bankowego). Także mało prawdopodobne jest to, aby organy banku takimi zmianami były zainteresowane. Zrozumiałe jest przeto pozostawienie przez prawodawcę decyzji z tego zakresu zarządowi komisarycznemu, pod warunkiem wszakże, że zarząd komisaryczny będzie działać zgodnie z ustawą lub statutem. Na powyższą interpretację art. 105 ust. 2 prawa bankowego nie ma wpływu treść art. 105 ust. 4 tej ustawy. Skoro bowiem – zgodnie z powyższymi ustaleniami Trybunału Konstytucyjnego – prawodawca dopuścił możliwość wymiany składu osobowego rady banku przez zarząd komisaryczny, możliwość ograniczenia tej kompetencji musiałaby wyraźnie wynikać z ustawy.

Ograniczenia takiego nie mógłby zatem dokonać prezes NBP na podstawie domniemania wyprowadzonego z treści art. 105 ust. 4 prawa bankowego. Przepis ten należy odczytywać zgodnie z jego dosłownym brzmieniem, a więc odnieść go należy jedynie do spraw związanych ze szczegółowym określeniem zadań oraz z terminami ich wykonania. Zadania te muszą mieścić się w zakresie wyznaczonym przez rozdział 10 prawa bankowego (art. 104-115). Rozdział ten reguluje postępowanie uzdrawiające, likwidację i upadłość banku. Przepisy

objęte wykładnią Trybunału Konstytucyjnego należą do tej kategorii norm, które mają na celu uzdrowienie zagrożonego upadłością banku, a w szczególności poprawienie jego sytuacji finansowej. Ten cel wyrażają zadania, o których mowa w art. 105 ust. 4 prawa bankowego. Nie wynika z tego, aby poprzez określenie zadań mogło nastąpić ograniczenie ustawowych kompetencji zarządu komisarycznego, które mają służyć realizacji tych zadań wyznaczonych przez prezesa NBP. Nie można także dopatrywać się możliwości ograniczenia kompetencji zarządu komisarycznego na podstawie art. 105 ust. 3 pkt 1 prawa bankowego. Przepis ten nakłada bowiem na zarząd komisaryczny jedynie obowiązek opracowania i uzgadniania z prezesem NBP programu uzdrowienia gospodarki banku, zapewnienia należytego wykonania tego programu oraz składania stosownych informacji. Nie ma w nim mowy o ograniczeniach uprawnień zarządu komisarycznego. Domniemywanie takich ograniczeń byłoby niezgodne z treścią omówionego wyżej art. 105 ust. 2 prawa bankowego, który stanowi, że na zarząd komisaryczny przechodzi prawo podejmowania decyzji we wszystkich sprawach zastrzeżonych w ustawie i statucie dla organów banku. Jest to substytucja całkowita, której ograniczenie musiałoby wyraźnie wynikać z ustawy.

2. Drugie pytanie Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczy zagadnień proceduralnych.

Wnioskodawca pyta, czy dla skuteczności prawnej uchwał podejmowanych przez zarząd komisaryczny konieczne jest zachowanie rygoru proceduralnego przewidzianego przepisami kodeksu handlowego dla podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie akcjonariuszy (tam, gdzie jest to możliwe) i czy w razie ich niezachowania akcjonariuszom banku przysługuje prawo wniesienia powództwa o unieważnienie uchwały na podstawie art. 413 kodeksu handlowego. Z powyższym pytaniem związane są dwie kwestie. Pierwsza dotyczy trybu, według którego zarząd komisaryczny podejmuje decyzje, o których mowa w art. 105 ust. 2 prawa bankowego. Druga – uwarunkowana pierwszą – nawiązuje do skutków prawnych niedochowania przez zarząd komisaryczny stosownej procedury.

Rzecznik Praw Obywatelskich, podobnie jak Prokurator Generalny oraz prezes Narodowego Banku Polskiego, a także Sąd Najwyższy w powoływanej już uchwale, wyraża pogląd, iż zarząd komisaryczny zobowiązany jest posługiwać się rygorem proceduralnym przewidzianym przepisami kh dla podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie akcjonariuszy. Konsekwencją tego stanowiska jest twierdzenie, że w przypadku niedochowania powyższego trybu, akcjonariuszom banku przysługuje prawo wniesienia

powództwa o unieważnienie decyzji zarządu komisarycznego na podstawie art. 413 kodeksu handlowego.

Za przedstawionym wyżej rozumowaniem przemawiać może treść art. 74 ustawy – Prawo bankowe, który stanowi, że w zakresie nie uregulowanym w tej ustawie, bank w formie spółki akcyjnej działa zgodnie z przepisami kodeksu handlowego o spółkach akcyjnych. Ponieważ prawo bankowe nie przewiduje odrębnej procedury podejmowania decyzji przez zarząd komisaryczny w zakresie spraw przejętych z mocy ustawy od innych organów banku w formie spółki akcyjnej, w tym także od walnego zgromadzenia akcjonariuszy – może nasuwać się wniosek, że w tym zakresie stosuje się procedury kodeksu handlowego. Bank, w którym działa zarząd komisaryczny nie traci bowiem statusu prawnego spółki akcyjnej.

Przeciwko takiemu rozumowaniu przemawiają jednak dwa względy. Po pierwsze, art. 74 prawa bankowego znajduje się w rozdziale 5 regulującym tworzenie, organizację i działalność banków i dotyczy banków w formie spółek akcyjnych. Nakazuje więc bankom działanie zgodne z przepisami kh w zakresie, jaki nie został uregulowany w prawie bankowym. Chodzi zatem o stosowanie przepisów kodeksu handlowego wprost przez organy spółki akcyjnej, a nie o „odpowiednie” stosowanie tych przepisów przez organy, które w kh nie występują. Takim właśnie organem, którego nie zna kodeks handlowy jest zarząd komisaryczny.

Ustawodawca zatem, gdyby chciał narzucić mu tryb postępowania określony przepisami kodeksu handlowego, użyłby zwrotu „odpowiednio”. Art. 74 prawa bankowego, zgodnie z wykładnią logiczną, stosuje się zatem wszędzie tam, gdzie chodzi o tworzenie, organizację i działalność banków w formie spółek akcyjnych w zakresie uregulowanym w kodeksie handlowym. Ustawodawca nie zezwala natomiast na jego odpowiednie stosowanie w zakresie nieuregulowanym przez kodeks handlowy.

Wydaje się, że Rzecznik Praw Obywatelskich formułując wniosek miał wątpliwości związane z automatyzmem stosowania procedur kodeksu handlowego, skoro użył w drugim pytaniu zwrotu „tam, gdzie jest to możliwe”. W odniesieniu do zarządu komisarycznego jest to niemożliwe.

Stwierdzenie powyższe ulega wzmocnieniu jeszcze przez drugi argument zaczerpnięty z wykładni celowościowej. Trybunał Konstytucyjny stwierdził już wyżej, że banki są osobami zaufania publicznego i dlatego w postępowaniu uzdrawiającym określonym w prawie bankowym, bezpieczeństwo lokat i wkładów wysuwa się przed interes właścicieli banku.

Wyrazem tego jest między innymi instytucja zarządu komisarycznego i jego szerokie uprawnienia, rozwiązanie *ex lege* zarządu oraz zawieszenie kompetencji stanowiących innych

organów banku. Zarząd komisaryczny nie jest więc powoływany, jako reprezentant tych organów, lecz jest to organ powoływany przez prezesa NBP w celu opracowania i realizacji programu uzdrowienia gospodarki banku przy pomocy metod, o których w kodeksie handlowym nie ma mowy. Co więcej, próby ewentualnego stosowania niektórych przepisów kodeksu handlowego mogłyby paraliżować wykonywanie ustawowych zadań zarządu komisarycznego. Dotyczy to także art. 413 kodeksu handlowego, na który powołuje się Rzecznik Praw Obywatelskich. Powołany przepis przewiduje możliwość zaskarżenia do sądu uchwał walnego zgromadzenia. Prawo do wytoczenia powództwa służy m.in. każdemu akcjonariuszowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu, a także akcjonariuszowi, bezzasadnie nie dopuszczonemu do udziału w zgromadzeniu (art. 413 § 2 pkt 2 i 3 kodeksu handlowego). Gdyby uznać, że powyższy przepis odnosi się także do decyzji zarządu komisarycznego, należałoby wymagać, aby decyzje te były podejmowane na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy i w wyniku głosowania z udziałem tych akcjonariuszy. Stałoby to w oczywistej sprzeczności z celami, dla których powoływany jest zarząd komisaryczny i podważałoby sens istnienia tego organu. Prawo bankowe nie nakazuje stosowania przez zarząd komisaryczny wszystkich procedur przewidzianych w kh dla organów spółki akcyjnej i jej akcjonariuszy w zakresie realizacji statutowych zadań spółki. Zarząd komisaryczny wykracza bowiem poza ten zakres regulacji kodeksu handlowego.

Pozostaje jednak otwarty problem, w jakim trybie zarząd komisaryczny powinien podejmować decyzje, o których mowa w art. 105 ust. 2 prawa bankowego. Trybunał Konstytucyjny odpowiadając ściśle na pytanie wnioskodawcy stwierdził jedynie, iż w odniesieniu do decyzji zarządu komisarycznego banku w formie spółki akcyjnej zastrzeżonych przed ustanowieniem zarządu komisarycznego walnemu zgromadzeniu akcjonariuszy nie stosuje się przepisów kh o podejmowaniu uchwał przez walne zgromadzenie akcjonariuszy oraz art. 413 kodeksu handlowego o zaskarzaniu tych uchwał. Prawo bankowe nie określa bowiem żadnego trybu postępowania w tym zakresie. Nie oznacza to oczywiście utraty prawa do sądu dla podmiotów, które mogą dochodzić swoich praw w zależności od sytuacji nie tylko na podstawie prawa bankowego, kodeksu handlowego, lecz także na podstawie ogólnych zasad kodeksu cywilnego.